

Kalio jodido tabletės Černobylio zonoje: ar jos reikalingos?

Vis dažniau sulaukiame klausimų apie kalio jodido (toliau – KI) tablečių vartojimo poreikį vykstant į ekskursijas Černobylio zonoje, todėl atsakome į gyventojams rūpimus klausimus.

Kas yra Černobylio zona, ar buvimas joje pavojingas turistų sveikatai?

Černobylio zona yra uždaras rajonas Ukrainoje, Kijevo srities šiaurinėje dalyje 30 km aplink Černobylio AE. Ši teritorija suformuota 1986 m. po Černobylio katastrofos ir apima maždaug 2 600 km². Į šią zoną nuo 2002 m. įleidžiami turistai. Šiuo metu Černobylio zonoje turistų patiriama išorinė vienos dienos apšvita beveik prilygsta apšvitai, patiriamai per 1 val. skrydį lėktuvu Vilnius–Londonas. Taigi, patiriama išorinė apšvita nėra didelė ir realaus pavojaus turistų sveikatai nekelia.

Ar radioaktyvusis jodas gali būti aptinkamas Černobylio zonoje?

Radioaktyvusis jodas – trumpaamžis radionuklidas, kurio pusėjimo trukmė yra apie 8 dienos. Tai reiškia, kad jau po 8 dienų suskyla (pranyksta) pusė branduolinės avarijos metu aplinkoje pasklidusio radioaktyviojo jodo.

Černobylio AE avarijos metu aplinkoje pasklidęs radioaktyvusis jodas visiškai suskilo ir natūraliai pasišalino iš aplinkos praėjus keliems mėnesiams po avarijos, o praėjus daugiau nei 35 metams po Černobylio AE avarijos radioaktyviojo jodo Černobylio zonoje seniai neliko ir pėdsakų. Taigi, vykstant į Černobylio zoną KI tablečių vartojimas neturi jokio pagrindo ir yra nereikalingas.

Kada vartojamos KI tabletės?

Primerktume, kad KI tabletės apsaugo skydliaukę tik nuo žalingo radioaktyviojo jodo poveikio, tačiau neapsaugo žmogaus organizmo nuo kitų branduolinės avarijos metu aplinkoje pasklidusių radionuklidų. Šias tabletes reikia vartoti tik įvykus branduolinei avarijai atominėje elektrinėje ir Sveikatos apsaugos ministerijai rekomendavus. Laiku suvartojus KI tabletes, skydliaukė užblokuojama (prisotinama) stabiliuoju jodu ir taip apsaugoma nuo įkvėpto radioaktyviojo jodo kaupimosi joje ir sukeltos žalos – šios liaukos vėžinių ir kitokių susirgimų.

Kaip vartoti KI tabletes?

Radiacinės saugos centras lietuvių, anglų, lenkų ir rusų kalbomis yra parengęs informaciją, kaip vartoti KI tabletes įvykus branduolinei ar radiologinei avarijai. Ją rasite

Radiacinės saugos centras (RSC) – reguliuojančioji institucija radiacinės saugos klausimais, kurios paskirtis – vykdyti žmonių ir aplinkos apšvitos bei veiklos su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais, išskyrus branduolinės energetikos srities veiklą su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais (toliau – šaltiniais), reguliuojamąją kontrolę.

Radiacinės saugos centro interneto svetainės skiltyje „Ką reikia žinoti apie pasirengimą branduolinei ar radiologinei avarijai“ arba [čia](#).

Radiacinės
saugos
centras

Kalio jodido (KI) tablečių vartojimas įvykus branduolinei ar radiologinei avarijai

1. Kalio jodido (KI) tabletės skydliaukės apsaugai vartojamos tik tada, kai aplinkoje pasklinda radioaktyviojo jodo ir tik tada, kai jas vartoti rekomenduoja Sveikatos apsaugos ministerija.
2. Kalio jodido (KI) tabletės rekomenduojama vartoti tik mažiau nei 24 valandoms iki galimo radioaktyviojo jodo įkvėpimo ar patekimo su maistu. Blokuoti skydliaukę kalio jodidu (KI) dar yra veiksminga praėjus 2 valandoms nuo radioaktyviojo jodo įkvėpimo ar patekimo su maistu, bet ne vėliau, nei praėjus 8 valandoms. Naudoti kalio jodido (KI) tabletes kitu, nei nurodyta, laiku gali būti žalinga.
3. Kalio jodido (KI) tablečių po 65 mg vienkartinė paros dozė įvairioms žmonių amžiaus grupėms:

Amžius	Kalio jodido (KI) vienkartinė dozė, mg
Naujagimiai iki 1 mėn.	16 (ketvirtis tabletės)
Kūdikiams nuo 1 mėn. iki 3 metų	32 (pusė tabletės)
Vaikams nuo 3 iki 12 metų	65 (viena tabletė)
Vaikams nuo 12 metų ir suaugusieji	130 (dvi tabletės)

4. Vienkartinė kalio jodido (KI) paros dozė apsaugo skydliaukę nuo radioaktyviojo jodo poveikio 24 valandas.
5. Naujagimiams iki 1 mėnesio amžiaus, nėščioms ir krūtimi maitinantioms moterims bei vyresniems nei 60 metų amžiaus žmonėms rekomenduojama vartoti tik vieną kalio jodido (KI) paros dozę. Kitoms gyventojų grupėms, esant nepalankiai avarinei situacijai (užsitęsęs radioaktyviųjų medžiagų išmetimui į aplinką, nėra galimybių saugiai evakuoti žmones, kt.), gali būti rekomenduojama vartoti dar vieną paros dozę.
6. Patartina kalio jodido (KI) tabletes gerti po valgio. Tabletes galima ištirpinti vandenyje ar skystuose vaikų maisto produktuose. Ištirpintas tabletes vartojamos nedelsiant, nes greitai suskyla veiklioji medžiaga.
7. Pašalinis kalio jodido (KI) tablečių poveikis pasireiškia retai, apie tai yra informacijos kalio jodido (KI) tablečių pakuotėje esančiame vartojimo lapelyje.
8. Skydliaukės apsaugai branduolinės ar radiologinės avarijos metu netinka vartoti vaistinėse parduodamų spirituotų ar vandeninių jodo tirpalų, purškalių su jodu, maisto papildų su jodu, nes jie neapsaugotų skydliaukės nuo žalingo radioaktyviojo jodo poveikio dėl juose esančio mažo stabiliojo jodo kiekio. Spiritinis jodo tirpalas yra skirtas tik išoriniam vartojimui – tepti ant odos. Jo veiklioji medžiaga yra ne kalio jodidas (KI), o tiesiog jodas, kuris yra stipriai oksiduojantis ir toksiškai veikiantis medžiaga, galinti sukelti cheminių audinių nudegimų ir apsinuodijimą, todėl jokiais būdais jo negalima gerti, net ir skiedžiant vandeniu.

Radiacinės saugos centras

Kalvarijų g. 153, Vilnius

LT-08352, Lietuva

Tel. (8 5) 236 1936

Radiacinės saugos centras (RSC) – reguliuojančioji institucija radiacinės saugos klausimais, kurios paskirtis – vykdyti žmonių ir aplinkos apšvitos bei veiklos su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais, išskyrus branduolinės energetikos srities veiklą su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais (toliau – šaltiniais), reguliuojamąją kontrolę.